

ALMÁSNEZSMÉLY

Részletek az almásneszmélyi általános iskola működtetéséhez kért állami támogatás elnyerésére beadott 1989-es pályázati leírásból

Községünk, Almásneszmély a Gerecse északi lejtőn a Duna mellett hosszsan elnyúló település. Szép fekvése, kedvező természeti adottságai, a folyó közelsége mindig megejtette az itt élőket, a falvakat erősen érintő társadalmi erózió ellenére népeségmegtartó ereje érvényesült e helynek. A község új nevét 1977-ben faluösszevonással kapta, két több évszázados tradícióval bíró községet, Dunaalmást és Neszmélyt vontak egy közigazgatás alá a települések szerves egybeépülésekor. Dunaalmás kénes gyógyvize a XVIII. századtól lehetőséget adott arra, hogy kedvelt üdülőhellyé váljon, Neszmély szőlői, híres melegesi bora, középkori temploma, a Dunában lévő szigetek gyümölcsöseit is vonzották a betelepülni vágyókat. A falu mindkét részének hegyoldalában hétvégi házak nőttek, tavasztól őszig a 3000 lélekszámú község lakossága megkétshereződik. A Községi Tanács a Komárom megyei Tanáccsal egyetértésben erősíteni kívánja az idegenforgalmi profilt. Gazdasági üzemek tőkénének bevonásával a hévizes strandot átépítik, fedett uszodát létesítenek, magas színvonalú kempinget, sportlétesítményeket terveznek 2 év múlva átadásra. Visszakapja a falu a dunai kikötőjét is. A forgalmas 10-es sz. műúton nagy a nyugati forgalom Bp. felé, ezért a tervezett idegenforgalmi létesítményekbe sok külföldi turistára számíthatnak.

A község fejlesztésének ezen elképzeléseit az iskolánk igényként fogja fel a nyugati idegen nyelvek eredményes tanítására. Iskolánk régi diákjai közül az eredményesen tanulókat pedagóguspályára irányítottuk, angol és német nyelvvizsga megszerzésére ösztönöztük, hogy a nyelvtanulás személyi feltételeit megteremtjük önmagunk számára. Elképzeléseink e tekintetben sikerrel jártak, az 1989/90-es tanévtől mindkét idegen nyelv tanítására készen állunk. Tanulóink szülei támogatják nyelvtanítási elképzeléseinket, a felnőtteknek szervezett tanfolyamokra is igényt fogalmaztak meg.

A mi jelenlegi iskolánk Almásneszmély község neszmélyi területén működő iskola 8 évfolyamon egy-egy tanulócsoporttal, 14-21-es osztálylétszámokkal. Az 1-3. osztály egész napos szervezésű, és egy napközis csoportunk van még. A hagyományos úttörőszervezetet már 1979-ben

megszüntették és érdeklődési körökben tevékenykednek gyermekeink. Tevékenységi rendszerünk igen gazdag, évek óta sikerrel dolgozik a természetbarát, a rajz, a zene, az ügyeskezek, a báb, a népitánc, színjátészó, háztartási ismeretek szakkör, az énekkar, és a sportkör, megszerveztük az iskolaboltot is, a 7-8. osztályban vizuális kultúra, számítástechnika és technika fakultációt indítottunk. Helyi nevelési rendszerünket a tevékenységek gazdagságával jellemezhetjük. Iskolánk profilja a Herman Ottó nevéhez fűződő ökológiai szemléletű természetismeret és a művészeti nevelés. 1988-tól minden osztályban beindítottuk az angol nyelv oktatását kezdő fokozat fakultációjában. A NYIK programot az 1-3. osztályban tanítjuk. A tanórán kívüli foglalkozások és a fakultációk anyagát egyéni tartalommal valósítjuk meg. Minden évben a falu határában lévő dunai kis szigeten önálló iskolai életmód tábort szervezünk, ahol a természettel való harmónikus együttélést gyakoroljuk.

1986. Szeptemberétől működik az iskolatanácsunk, amelynek politikai súlya van a helyi társadalomban.

Állásfoglalásaival nyomást gyakorol a fenntartó tanácsra, érdekvérvényesítésünkkel sikerrel felvállalja. Iskolánk a református és baptista egyházzal jó nevelési kapcsolatot alakított ki, a katolikusokkal a lelkészek váltása óta lazult az együttműködésünk. Tantestületünk az 1970-es évek végén jutott el önmaga meghatározásának igényéhez, értékeket választottunk, melyek mentén kialakítottuk iskolánkat: Németh László gondolatait fogadtuk el, mely szerint "A tanári munka nem azonos a módszeres ismeretközléssel, még akkor sem, ha rendszeresség, szigor és következetesség jár vele. A jó tanár a lehetőségeket mutatja tanítványainak, a könyvtár és a kutatás irányába tereli az érdeklődést, önálló véleményalkotásra és munkára ösztönöz, ugyanakkor tudásban, magatartásban, anyanyelvhez, hagyományokhoz való ragaszkodásban és gondolkodásban a tevékeny, művelt ember mintaképe. Csak az ilyen tanár tud jelenlétével és munkájával szellemi forrongást kiváltani". A permanens művelődés a tantestület létezési módjává vált. Megszerveztük helyi továbbképzési alkalmainkat szakmai műveltségünk gyarapítá-

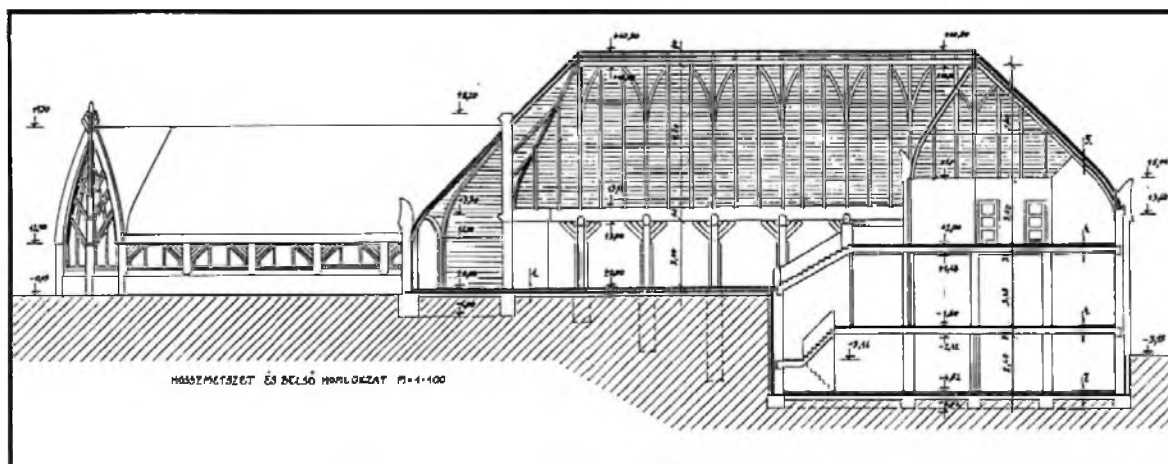

sára, a szakma országosan ismert, önálló irányzatot képviselő, sokat publikáló szakembereit hívtuk meg. Megismerkedtünk a magyar innovációs irányzatokkal és az értékközvetítő programot választottuk iskolánk számára. Pszichológiai ismereteink gyarapítására a személyközpontú pszichológia irányába Rogers és Gordon munkáival és módszerével ismerkedünk pszichológusok segítségével.

Tantestületünk alsótagozatos tanítói elvégzték a NYIK tanfolyamot, hárman tanítják értőn a NYIK-et. A rajz szakos kollégánk alkotó művész, pedagógiai munkáját mesteri fokon végzi, tankönyvek készítésében vesz részt. Történelem tanárunk két társadalomismeret tankönyvet írt egy iskolakísérlethez. A gazdálkodás és az oktatás összefüggéseivel teoretikus szinten foglalkozott az iskolavezetés és az iskolatanács helyének meghatározásával is. Országos pályázaton sikerrel szerepelt írásaival, publikációja a Köznevelésben is megjelent.

A tantestület értékrendszere garanciát ad a tervezett program sikeres megvalósításához.

A tantestület tagjai közül sokan közéleti érdeklődésűek, foglalkoznak a helyi társadalom működésének gondjaival, az iskola itteni szerepével. Iskolánk működése a helyi hatalom monolit jellegének bontását indukálta, ezáltal komoly politikai tényezővé vált. A szabadság, az egyén fejlődése a legfőbb értékünk. Demokratikus, emberarcú iskolánkban ez a prioritás, melynek érvényesülése küzdelmekkel, konfliktusokkal, sikerekkel és kudarccokkal jár a napi munkában. Iskolánk szívszorítóan rossz épületbeli körülmények között működik. A nyolc tanulócsoportunkat négy épületben, egymástól távol, korszerűtlen körülmények között tudjuk csak elhelyezni. Az épületek öregek, a legfiatalabb is 1903-ban épült, sok-sok energiánkat köti le a viszonylagos kulturált feltételek megteremtése.

A vizuális nevelés és környezetkultúra, technika, számítástechnika tervezett programja

A műveltségterület közvetítésével és gyakorlásával a munkakultúrának, műszaki, technikai, természeti- és társadalomtudományi, esztétikai-művészeti és egészségügyi – testi kultúrának arányos pedagógiai reprezentációját tervezzük. Olyan szereplehetőségek elsajátítására törekszünk, amelyeket eddig a technika tantárgy tanítása nem tett lehetővé a tanulók részére, pl. háztasszony, kézműves.

Olyan problémafeltáró és megoldó kognitív képességek fejlesztését kívánjuk, melyek a számítástechnikai alapismeretek alkalmazásával és kreatív alkotási technikák gyakorlásával fejleszthetők.

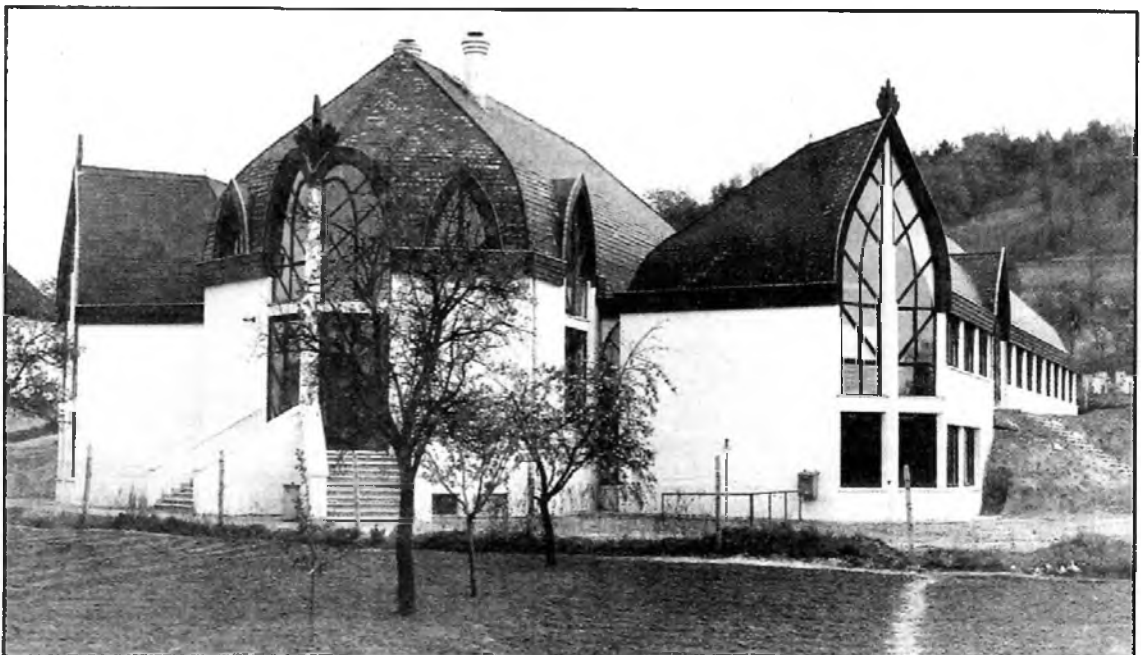
Olyan rendszerelmélet kialakítására gondolunk, mely az egész természeti és társadalmi környezet és az ember egymásra hatásának történéseiben keresi a technika lényegét.

Értékként fogadjuk el az ember és természeti társadalmi környezetének harmonikus alakítását.

A műveltségterületek két évre – 7-8. osztályra – tervezték.

Ezeket a foglalkozásokat "forgószínpad" váltással csoportokban vesznek részt a tanulók heti öt órában párhuzamosan. Az egész évi anyagot mindenkinek meg kell ismernie. Az oktatást három pedagógus végzi. Az új ismeretek közlésénél minden tanuló jelen van! A kismesterségek gyakorlati oktatásához – amihez tanáraink nem értenek – szakembereket hívunk (varrás, szövés, kosárfonás).

A technika óraszámja majdnem fele a kötelező óraszámnak a pályorientálás miatt. Sok az eszközhasználat, manuális munka. Mindenkinek hagyjunk elég időt a feladata befejezésére, a blokkok átfedése ezt lehetővé teszi. Csoport választást a tanulókra bizzuk.

A foglalkozások anyaga, tevékenységi formái (7-8 osztály)

I. TÉR: Az ember helye a térben. Kitekintés a táguló térbe, de visszatekintés a múltba! Felelevenítendő múltunk, nemzeti értékeink, megtartó szokásaink, hogy becsüljük jelenünk. Tér és idő elválaszthatatlan kapcsolata. Az ember az Univerzum része!

I. KÜLSŐ TÉR:

a. UDVAROK:

Tagozódása funkciója szerint; gazdasági, játszó stb.

b. KERTEK:

Emberi beavatkozással létrehozott különböző funkciójú kertek.

A ház környékének kialakítása: előkert, gyümölcsös

Jól és kevésbé szervezett kert megismerése

Kerttervezés síkban és térben (homokasztalon)

Kertművelés, eszközök, biokertészet

Kert és park közötti különbség

Szobor és térplasztika funkciói

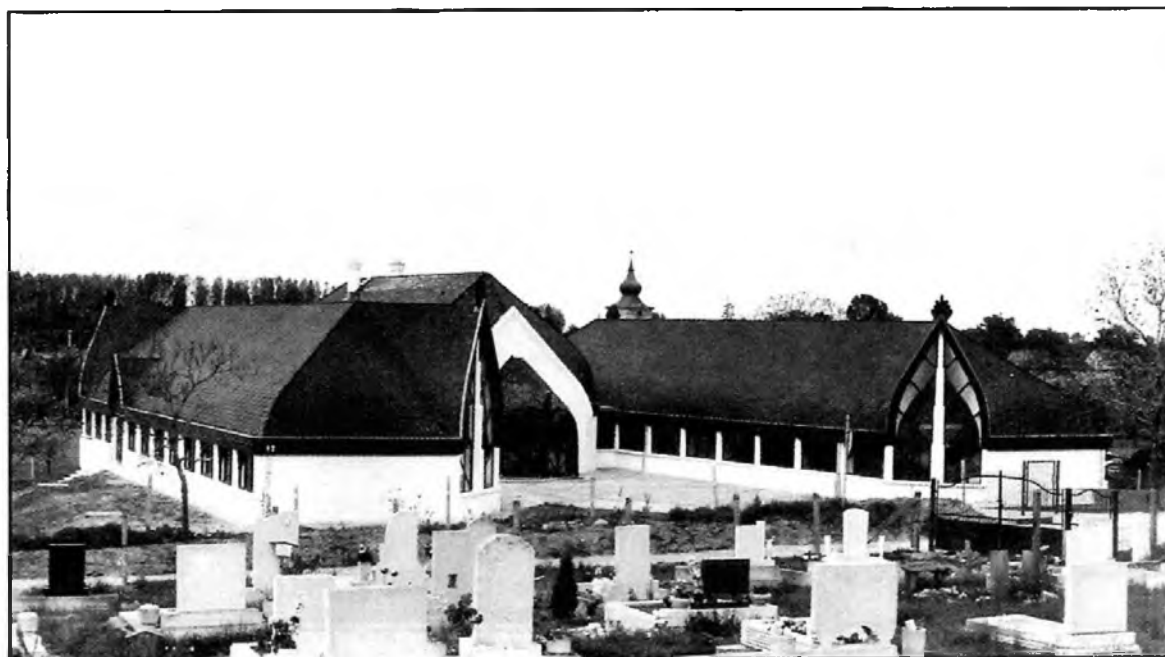
Kerti giccs!

Kerítés funkciója, anyaga, formája

Arborétumok - azok (lehetőséghez képest) megtekintése

Kertépítés története: egyiptomi, mezopotámiai, görög, római, barokk, angol,

japánkertek

c. TELEPÜLÉSEK:
d. ÉPÍTÉSZET:

Tanya, falu, város

A lakás kialakulása: fejezetek a lakáskultúra történetéből

Építészeti anyagok (kő, fa, agyag, üveg, beton) és alkalmazásuk művészet-történeti korokban

Épületek szerkezete

Lakóházak építése különböző-korokban, - anyagokból

Építési munkafolyamatok, falusi építési formák (kalács)

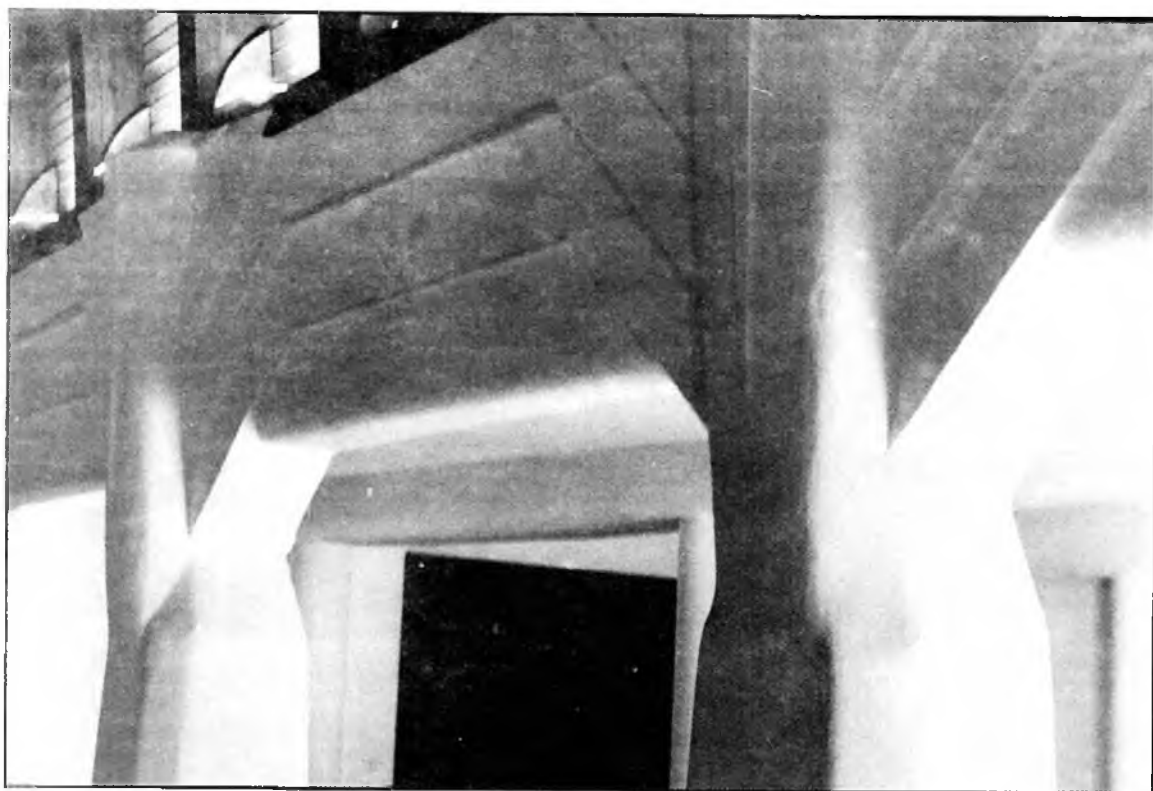
Boronafalak, kötések, ácsolatok, sövényfal, vályog stb. Építési technikák megismerése

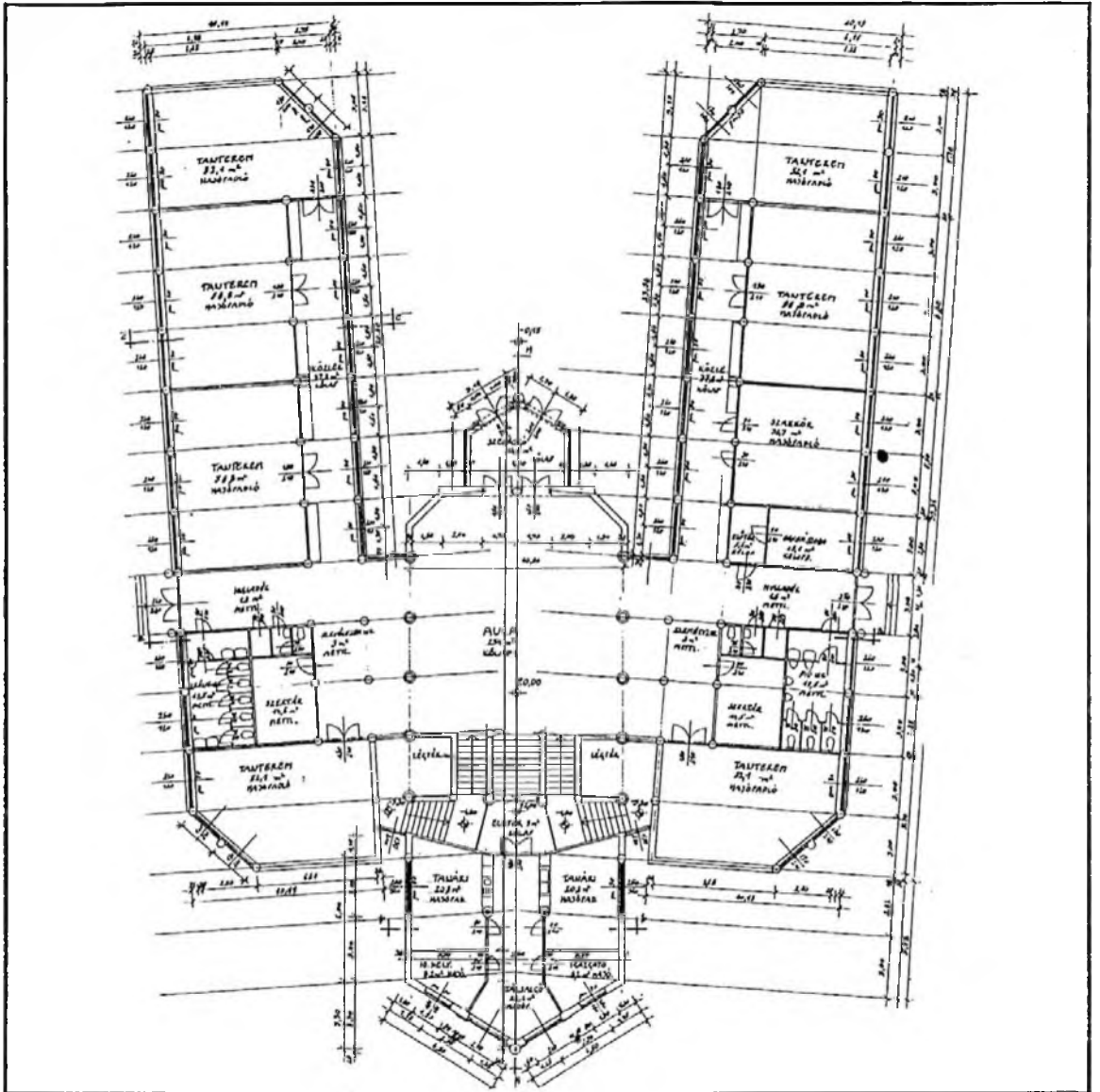
Makettkészítés ezekkel a módszerekkel

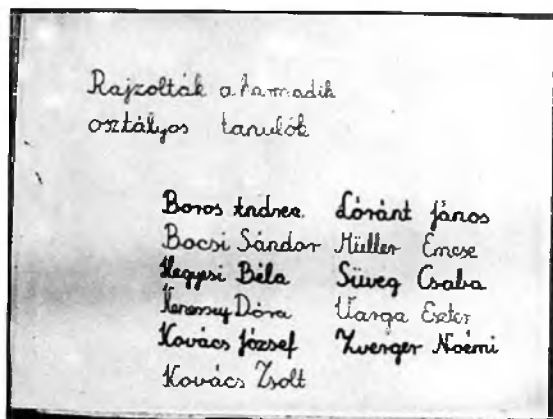
Épülettipusok forma és funkció szerint

Tanulmányi séta a faluban, vázlat készítés a régi formákról

Vályogházak napjainkban

Az almásnemesi általános iskola tervet és felvetelek a kert és az utca felől és az aulában.

Egy 1980-ban, harmadik osztályosok által a vizuális nevelési program keretében készített mesekönyv lapjai. (Felvetelek és reprodukciók: Gerle János)

e. LAKÓHELYÜNK: Felfedező körút a falunkban, régi- és új házak összehasonlítása. Milyen házat szeretnék? - tervek, makettek készítése.

2. BELSŐ TÉR: Szűkebb életterünk, melyet épületelemek határolnak. Berendezési tárgyak, formák vesznek körül, ezek különböző anyagokból készülnek.

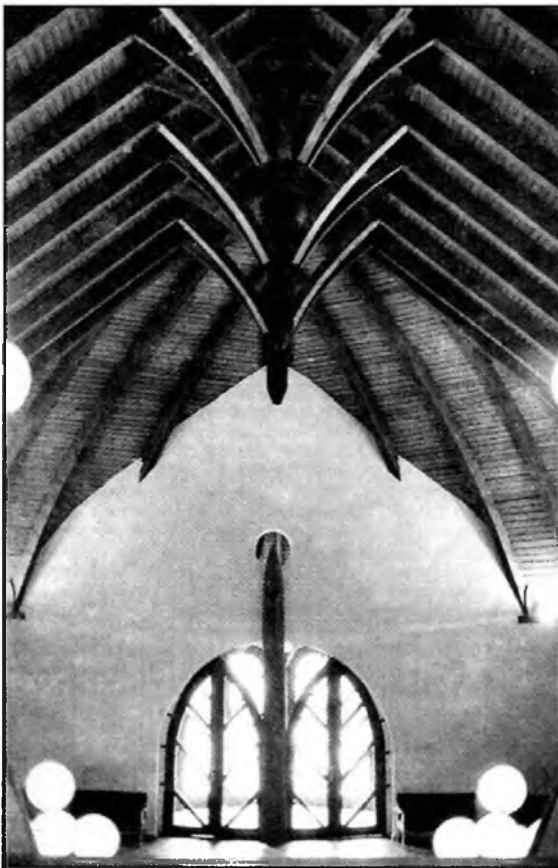
a. BÚTOROK: Funkciójuk, anyaguk, formájuk
 Bútorkészítési eljárások
 Asztalos mesterség története
 Asztalos műhely megtekintése: szerszámok használata
 Festett parasztbútorok (Vargyas)
 Bútor történet: korok, stílusok: tanulói beszámolók
 Az ülóbútor 3000 éves fejlődésmenete (leprellő készítés, rajz, montázs)
 Az ülóbútor alakulása, formajegyei, művészettörténeti jellemzői
 Tervezd meg lakásod berendezését

b. HASZNÁLATI TÁRGYAK:
 Funkciójuk, anyaguk, formájuk, színük stb.
 Fából készült használati, gazdasági eszközök
 A helyben használt borászati edények megismerése
 Kádár mesterség története
 Pince megtekintése (tanulmányi kirándulás) Neszmélyi borvidék!
 Agyagedények készítése - korongolás, irókázás, égetés
 Fazekas műhely megtekintése "Neszmélyi-Tatai"-fazekasság!
 Téglagyártás
 Vas megmunkálása! (lakatos, kovács szerszámok) vasalások
 Lakatos műhely megtekintése
 Kosárkötés: fűzfából, csuhéból, sásból
 Szőttesek, varrottások (len, kender, gyapjú, műszál napjainkban)
 Szövés egyszerű szövőszéken
 Hagyományos népi ünnepek, szokások
 Kalendárium ismertetése
 Tojásfestés
 Összefoglalás: Szép tárgyak - népi és iparművészeti alkotások

II. TÉRBENI LÉTÜNK, ÉLETFORMÁNK: Születés, munkálkodás, elmúlás!
 Viselkedési formáink, szokásaink, hagyományaink tárgyi valóságai.

1. KALENDÁRIUM: Mint naptár, időszámítás, a paraszti élet fontos "könyve".
 A naptár az égi mozgások megfigyelésén alapszik
 Zodiakus, övek - hónapok nevei
 Hagyományos népi ünnepek, szokások
 Jeles napok ismertetése
 Tervezzenek naptárt!

- 2. ÖLTÖZKÖDÉS:** A divattörténet tanulmányozása, műalkotások alapján
 Táblák, albumok tervezése, készítése
 Egyszerű szabásminták megismerése
 Korok megjelenítése, divatja papírbabákon, bábokon
 Kiállítás rendezése
 Egyszerű kötés- és horgolásminták megtanulása
 Különböző varrások megismerése (láncöltés, fércelés, gombfelvarrás, beszegés, tisztázóöltés)
 Néprajzi tájak jellemző szín és formakincse
 Tervező feladat (rajzban, varrásban (hímzés))
 Színek, minták szerepe öltözködésünkben
 Egyszerű ruhadarab elkészítése szabásminta alapján varrógéppel!
- 3. ÉTKEZÉSI KULTÚRA:** Háztartási gazdálkodás - pénzbeosztás
 Vásárlási tudnivalók
 Miből mit főzzünk?
 Edények színe, formája, - funkciója
 Különböző terítékek - történetiség
 Esztétikus elhelyezése a terítéknek
 Virágcsokor rendezése és kötés, mint asztaldísz
 Háztartási KRESZ
- 4. TEMETKEZÉSI KULTÚRA:** A temető a halott falu, melyben az élő falu gazdasági és társadalmi törvényei érvényesülnek. Különböző korok temetkezési szokásai: (Bronzkori urnasírok-, egyiptomi masztabák, piramisok, népvándorlási sírok - hűn asztalok -, kunhalmok, stb.)
 Magyarországon elterjedt temetkezési szokások
 A temető és a település

A temető és a társadalom
 A sír és bchantolás
 Sírjelek története, formája
 Temetők gondozása
 A helyi temetők régi és új sírmlékei
 A sírmlékek megmentése a temetőben, tisztítása, feliratok felújítása
 Szép sírkertek megtekintése az országban (Szatmárcseke)

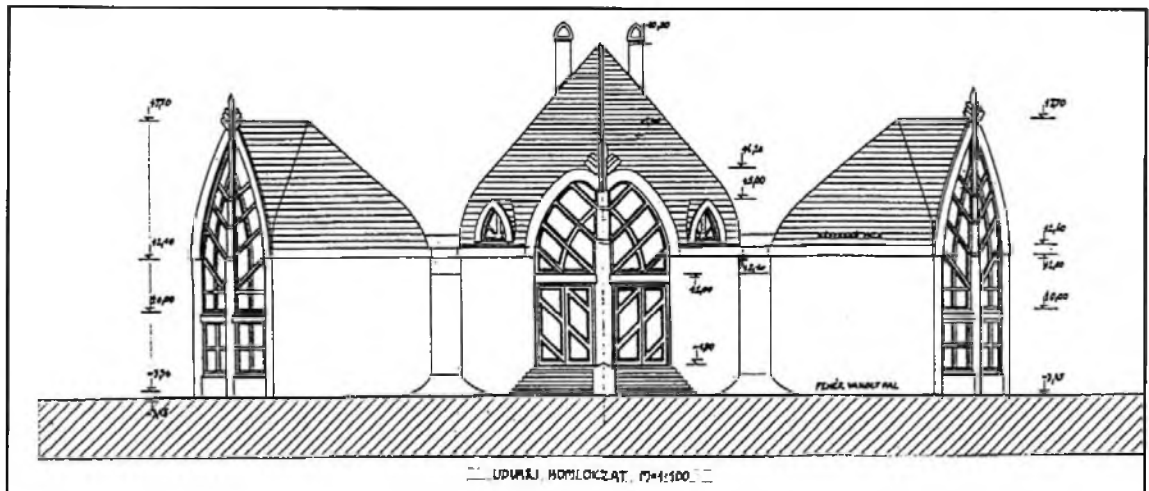
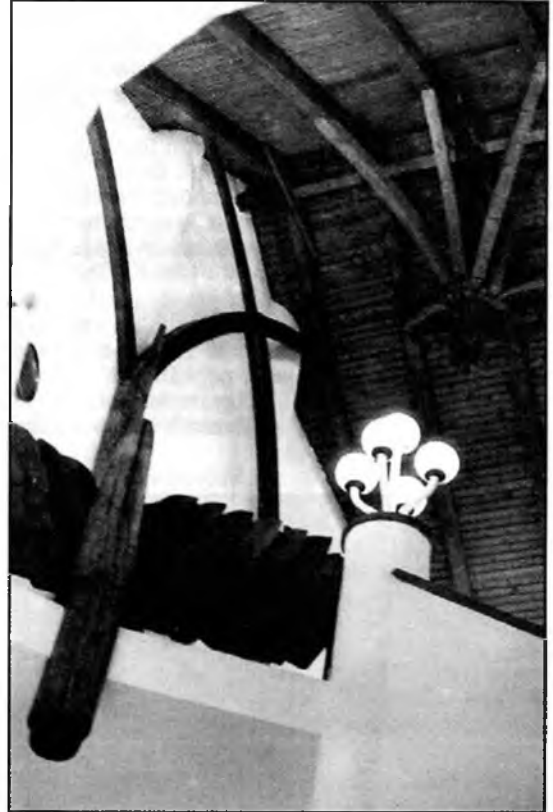
A tantervben szereplő gyakorlati foglalkozások kapcsolódnak a falu környezetének esztétikus és környezetvédő tevékenységéhez. A Faluvédő Egyesület környezetátalakító munkájához kapcsolódik az iskolai fakultációs tanulócsoporthoz. Ez a tevékenységük faluszépítő tevékenység. A léptékváltás segíti a jobb térbeni tájékozódást, mely hasznos lesz a különböző szakmák elsajátításánál.

Konkrét feladatokat végzett a csoport:

1. A kialakított falu-elejei kitisztított területen térplasztikákat terveztek és kiviteleztek, az ott kitisztított fából, ágból. Alkalmazták a sövényfonás, faragás stb. népi megmunkálási módszereket. Hirdető táblák szerkezeti tervezése, kivitelezése.

2. "Házakat" építettek - azaz hajlékot - alkalmazva a település szerkezeti telepítés szerint (lombsátor, jurta formájú, sövényfonással, tűzrakóhely, díszítő tárgyak természetes talált gyökerek átértelmezésével)

3. Park tervezése, emlékmű tervezése. (A második világháborús emlékmű elhelyezési és parkosítási terve, részt vettek a kivitelezésében.)

Nagy megliszteltetés számunkra, hogy Vámosi Nagy István (többek között a "Merlin, a bárd és Wagner, a zeneszerző - a Grál-legenda útja az évszázadok kultúrájában" című, 1984-ben saját kiadásában megjelent könyv szerzője) rendelkezésünkre bocsátotta hosszabb, még nem teljesen befejezett emlékiratának egy fejezetét. A Waldorf

pedagógia éppúgy a magyar nevelésügy egész történetének megőrzésre és felidézésre méltó szakaszáról van szó, ami a mai kezdeményezők számára erkölcsi kötelezettséget és tanulságokat is rejt. A fejezet teljes szövegét két részre bontva, mostani és következő számunkban közöljük.

Vámosi Nagy István:

A KISSVÁBHEGYI WALDORF-ISKOLA 1926-33

1921 márciusában édesanyámat, Nagy Emilnét, született Dr. Göllner Máriaat egyik gyermekkori barátja, Emmy Ferand (Ernst T. Ferand zenetudós felesége) két hétre meghívta Drezdába. Szüleim három éve esküdtek meg. Én voltam első közös gyermekük, akkor másfél éves. Apám előző házasságából (két felesége halt meg) származó fiai és lányai még zömmel a kissvábhegyi családi házukban éltek.

Néhcé idők jártak. Tombolt az infláció. Édesanyám mégis úgy döntött, hogy ha már eljutott Drezdába, a gyönyörű képtáron kívül a világhírű operaházat is meg akarja ismerni. Megvásárolta tehát a kakasülőre szóló legolcsóbb, számozatlan jegyet, s - ahogy emlékirataiban leírja¹ - korán érkezett, hogy jó helyet kapjon és kézi táskájába tette a Das Reich c. folyóiratot, hogy olvasással töltse el a várakozás idejét. Ahogy felnyitotta a lapot, látta, hogy egész tartalma Dr. phil. Rudolf Steiner gondolati világát taglalja - pro és kontra. A nevet még sohasem hallotta. Alig olvasott néhány sort, váratlanul mellé ült egy fiatalember, nagy szemeket meresztett a folyóira és a gyermek, rajongó álmélkodással így kiáltott fel: "Né, maga antropozófiáról olvas? Én antropozófos vagyok." Ez a fogalom éppen olyan ismeretlenül csengett anyám fülének, mint Rudolf Steiner neve.

Evekkel később tréfás hangon mesélte édesanyám, hogy ő valójában úgy jutott az antropozófiához, hogy egy fiatalember a drezdai operában "leszólította". Csakhogy ebből az ifjú lélekből áradt a tisztaság és a becsület. Áhitatos lelkesedéssel beszélt Rudolf Steinerrel, elmondta, hogy személyesen ismeri őt és végül abban maradtak anyámmal, hogy ujdonsült ismerőse következő találkozásukkor, itt az operában, kölcsönadja neki Steiner egyik könyvét. A fiatalembert Hans Reichertnek hívták és végésszámérőkhallgató volt. Valamilyen felsőbb sugallatra úgy határozott, hogy a Die Philosophie der Freiheit (A szabadság filozófiája) c. munkát hozza magával. A szerző hatalmas életművéből alig találhatott volna még egy könyvet, amely akkortájt ennyire felvilágyozza édesanyám lelkét. A dologhoz hozzá tartozik, hogy anyám történelemből, földrajzból és filozófiából doktorált. (Disszertációjának a címe: Az ókor szellemi művelődésének geográfiai alapjai, 1918.) Am a három tárgy közül

a bölcsélet fektűdt legközelebb a szívéhez. Néhány évvel előbb még Alexander Bernát Kant-szemináriumába járt és lelkesedett a rangos professzorért, aki szabatosan és közérthetően tudta összefoglalni Kant szövevényes rendszerét. Anyám tehát úgy fogott bele Rudolf Steiner könyvébe, hogy már tüzetesen ismerte A tiszta ész kritikáját és szerzőjének egyéb alapvető munkáit. Ezért ragadták meg olyan elemi erővel Rudolf Steiner okfejtésai, amelyekkel rendre cáfolta a csaknem dogmákká merevedett kanti tételeket és a kategorikus imperatívusz helyett a szabadságot tette etikájának középpontjába.

Édesanyám eddigi tanulmányaiból azt a következtetést szűrte le, hogy az embernek erkölcsi normákhoz kell igazodnia, különben anarchia támad. Ezzel szemben Rudolf Steiner következetesen felépített gyönyörű gondolatokban bontja ki: az erkölcsi antinómiák éppen abból származnak, hogy az emberek különböző, egymásnak ellentmondó normáknak engedelmeskednek. Aki tiszta lelkiismeretűre hallgat, szükségképpen morálisan cselekszik! Mert az univerzumból erkölcsi sugárzások érnek. S bármennyire ágaskodik ellene a szokványos gondolkodás: az immoralis cselekedetek kötöttségekből származnak; csak az az ember szabad, aki a szó valódi értelmében erkölcsi tetteket hajt végre. Etikái oldalról nézve a különböző individuálok abban különböznek egymástól, hogy a világegyetemből más és más sugallatokat merítenek.

A steineri "szabadság-etika" a nyilatkozatát erejével hatott édesanyámra!

Gyűjtő élményt támasztott benne Rudolf Steiner számos más eszmefuttatása is, mint például a gondolati monizmus és a morális fantázia... Mint-hogy a két hete lejárt, Hans Reichert Pestre küldte neki Rudolf Steiner kötetét, mert ezekhez nálunk nem lehetett hozzjutni. Megrendelte továbbá anyám számára a Dornachban megjelenő Goetheanum c. folyóiratot, amely egyrészt az antropozófia társaságban végbemenő eseményekről ad tájékoztatást, másrészt a szellemtudomány gondolkörében foganó írásokat közöl.

Édesanyám családi, háztartási és társadalmi kötelezettségei mellett is mélyen elmerült Rudolf Steiner műveinek tanulmányozásában. Az infláció hullámai idővel lecsitulak és az élet visszatért szokványos medrébe. Gróf

Bethlen István lett Magyarország miniszterelnöke, apámat újra csalogatni kezdték a politika berkei és Bethlen felkérésére 1923 novemberében elfogadta az igazságügyminiszeri tisztségét. Mit váltott ki édesanyámban, hogy hirtelen az országot irányító legtekintélyesebb emberek körébe lépett?

Megértett benne az elhatározás, hogy társadalmi rangját a közös szolgálatába állítja. Első cselekedeti közé tartozott, hogy mint aktív igazságügyminiszter felesége - átitatva az antropozófiával - megalapította a magyar fogházmisztót. Ennek a jelentőségét ma már bajos felmérni. Abban az időben - sőt még évtizedekkel később is - a rabok életkörülményeivel semmilyen hivatalos szerv nem foglalkozott. Az elítéltek tragédiáját fokozta, hogy a börtönben nemcsak a külvilágtól szigetelték el őket, hanem szellemi életük is megbénult. Ennek a megakadályozására édesanyám azon fáradozott, hogy a büntetés végrehajtási intézetekben könyvtár létesüljön, ami persze csak szívós küzdelem árán, évvel múlva valósult meg. Közben néhány munkatársával együtt személyesen látogatta az elítélteket. (Első és legaktívabb munkatársa tulajdon édesanyja volt: Dr. Göllner Aladárné.) Minthogy a rabok ügyes-bajos dolgaival senki sem törődött, a fogházmisztói tagjai személyes kapcsolatba léptek a zárkák lakóival és ott segítették őket - a törvényes előírások keretében - ahol csak tudták, természetesen minden honorárium nélkül: szeretetből és emberségből.

A börtönökben az elítéltek körében a szenzáció erejével hatott és ámulatot váltott ki, amikor a 30 éves, szép, fiatal kegyelmes asszony megjelent. Természetesen mindenkinek nem hallgathatta meg gondját-baját (ez idő tájt hozzávetőleg 8 ezerre rúgott a börtönlakók száma), hanem munkatársaival együtt meg kellett rostálnia az elítélteket. Általánosságban azokkal épített ki személyes kapcsolatot, akik tragikus sorsuk révén rászólgáltak arra, hogy külső segítségben részesüljenek.

Az akkori büntetéshez szorosan hozzátartozott, hogy az elítélteket nemcsak bezárták, hanem a külvilágtól is elzárták. Újságot nem vehettek a kezükbe. Egyéb olvasmányokhoz is bajosan jutottak. Az akkori büntetés végrehajtási intézetek elsősorban megtorolták, amit az elítél a társadalom ellen vétett, de abba az irányba még kísérletet sem